

УДК 811.161.2

ОСОБЛИВОСТІ РЕДАГУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА З ЖУРНАЛІСТИКИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Н. М. Фіголь, А. В. Дедушкіна

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»,
вул. Янгеля, 1/37, Київ, 03056, Україна*

Обґрунтовано потребу ретельної редакторської підготовки електронних навчальних видань для майбутніх журналістів, оскільки такі видання, по-перше, потрапляють до підготовленої освіченої аудиторії, по-друге, вони мають навчальну мету, яка нівелюється їх неякісним підготуванням. Електронні посібники з журналістики як вид навчальних видань завойовують увагу читачів численними перевагами недрукованої форми, проте потребують ретельного наукового вивчення з огляду на численні огріхи як у змісті, так і в оформленні.

***Ключові слова:** електронний посібник, гіпертекст, мультимедіа, верстка, редагування.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інтернету й технологій останнім часом відкрив нові можливості для створення навчальних книг. Електронні навчальні видання вже зайняли власну нішу в освітньому процесі, вони швидко змінюються й удосконалюються, розширюється їхній тематичний асортимент. Однак часто вони не досягають бажаної якості через неузгодженість правил їхнього підготування та оформлення, неналежне редакторське опрацювання, нераціональне використання можливостей електронних технологій.

Мета статті — виявити особливості редагування електронних посібників із журналістики та подати практичні настанови щодо їхнього вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розв'язанню проблем підготовки електронних навчальних видань (ЕНВ) присвячено праці таких дослідників, як М. Беляєв, В. Вембер, С. Григор'єв, Т. Киричок, А. Литвин, М. Нельсон, А. Шестопал, С. Фіялка та ін. Проте електронні книги з журналістики досі залишаються поза увагою вчених.

Серед українських дослідників, які опрацьовують цю тему, С. Фіялка визначила загальну схему створення структури ЕНВ, сформулювала основні вимоги до ЕНВ для вищої школи у статті «Принципи організації електронних навчальних видань із культурознавства» [15], О. Алексєєв і Г. Алексєєва визначили способи оцінювання якості електронних засобів навчання у праці «Оцінювання якості електронних навчальних видань» [1], К. Бугайчук з'ясував особливості впровадження електронних видань у навчальний процес у дослідженні «Електронний підручник: поняття, структура, вимоги» [3], К. Сізова та Н. Алексєєнко описали

специфіку редагування навчальних видань у праці «Особливості роботи редактора над навчальними виданнями» [14].

Протягом останнього десятиліття в Україні розвивається ринок як друкованих, так і електронних навчальних видань з журналістики. Обидва типи книг знаходять свого читача. Так, серед останніх друкованих видань — навчальний посібник В. Голубєва «Універсальна журналістика», посібник «Абетка медіа» професора Берлінського технічного університету Норберта Больца, посібники «Основи телевізійної журналістики» та «Психологічні основи соціальної перцепції майбутніх фахівців масових комунікацій» О. Костюченка.

Аналіз видань дав змогу виявити, що друковані навчальні посібники з медіа зорієнтовані здебільшого на студентську аудиторію або журналістів-початківців. Вони традиційно зручні в користуванні під час навчального процесу. Ці видання покликані забезпечити фундаментальну підготовку медіафахівця, дати базу знань, потрібних у роботі.

Натомість електронні посібники з журналістики призначені здебільшого для журналістів-практиків, вони містять корисні поради щодо роботи в медіа та не претендують на фундаментальність. Це, наприклад, перекладний посібник «Журналістика даних», електронний посібник українського автора А. Захарченка «Інтернет-медіа», посібник А. Марциновського «Асоціація з ЄС у ваших медіа: посібник для журналістів», виданий за підтримки ГО «Інтерньюз-Україна» та Агентства США з міжнародного розвитку, «Посібник з журналістських розслідувань», створений у співавторстві з польськими журналістами, електронний посібник «Діяльність засобів масової інформації за Законом України «Про місцеві вибори»», електронний посібник «Медіа та права дитини», розроблений MediaWise та ЮНІСЕФ, посібник «Гендерні медійні практики», створений за підтримки ОБСЄ, перекладний електронний посібник «Визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій», написаний за підтримки Європейського центру журналістики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як бачимо, ринок електронних видань з журналістики активно поповнюється, проте до підготування цих посібників не завжди долучаються фахівці з видавничої справи. Вони створені передусім журналістами для журналістів. Кожна книга присвячена не основам професійної діяльності, а окремим аспектам роботи журналіста (права дитини, перевірка користувачького контенту, розслідування, асоціація з ЄС та ін.). В Україні поки що бракує таких посібників, написаних вітчизняними авторами, тому більшість цих книг — перекладні або створені за підтримки закордонних організацій.

Для посібників, призначених фахівцям, які прагнуть удосконалити свої професійні навички, електронна форма є оптимальною і надає їм багато переваг порівняно із друкованою.

Водночас використання електронних посібників має як переваги, так і недоліки. Серед переваг: можливість використання засобів мультимедіа (аудіо, відео), гіперпосилань, швидкого переходу, пошуку в самому виданні тощо. Проте існують і певні недоліки електронної форми видань. Насамперед це брак єдиних правил

розроблення таких видань. Автори й редактори зазвичай працюють над виданнями, покладаючись лише на власні знання та уподобання, а тому за змістом і формою книги не завжди відповідають потребам читачів і видавничим стандартам.

Під час підготування ЕНВ редактор має пам'ятати про його особливості та відмінності від друкованого. А підготування електронних посібників з медіа має свою специфіку. З огляду на те, що авторами таких посібників переважно є журналісти — досвідчені фахівці з написання текстів, — видання взагалі виходять без редакторського опрацювання, тому й мають багато недоліків через недогляд. Утім, повноцінна книга — це не тільки написаний текст, але й також продумана структура, оформлення і т. д., що входить до компетенції редактора.

Працюючи над електронним посібником з журналістики, редактор має стежити за дотриманням авторського задуму, реалізацією концепції книги. Важливо чітко усвідомлювати, на яку аудиторію розрахована книга — досвідчених журналістів-практиків, журналістів-початківців, студентів чи науковців. Звісно, кожна книга може стати в пригоді більшості читачів, але під час її створення потрібно орієнтуватися на одну основну групу читачів, тому що від рівня її запитів та компетенції залежить увесь процес створення видання, добір мовних засобів, фактичного матеріалу, елементів структури, вибір авторів тощо.

Під час підготування електронних видань з журналістики особливу увагу варто надати редагуванню фактичного матеріалу [11]. Його потрібно оцінити за класичними критеріями: новизна, значущість, системність, точність, достовірність. І. Жарков додає ще відповідність темі, науковість, доцільність, яскравість, виразність, наочність, доступність [8, с. 84]. У зв'язку зі специфікою матеріалу редактор посібника з журналістики особливо пильно стежить за актуальністю, новизною, точністю, наочністю. Він має простежувати постійне оновлення матеріалу, тому що фактаж швидко стає застарілий, перевіряти правильність численних гіперпосилань.

Не повинні залишатися поза редакторською увагою й мовні огріхи посібника з журналістики, а саме:

- граматичні помилки;
- кальки та росіянізми;
- неточне слововживання;
- неоднозначність;
- занадто велика або, навпаки, мала частка нових слів;
- використання рідковживаних слів, діалектизмів, жаргонізмів, професіоналізмів та інших позалітературних лексем;
- використання термінів-дублетів тощо.

Однією з відмінностей електронних видань від друкованих є використання гіпертексту — форми організації тексту, при якій його одиниці представлені не в лінійній послідовності, а як система явно вказаних можливих переходів, зв'язків між ними. Дослідники пропонують такі рекомендації щодо стилістики гіпертексту:

- прості й зрозумілі заголовки;
- нейтральна мова;
- стандартна термінологія;

- окремий абзац для кожної ідеї;
- вихідні гіпертекстові посилання, наявність яких підвищує довіру користувачів до видання [14].

Мовне наповнення аналізованого видання, на жаль, не можна вважати досконалим. Воно потребує значного редакторського доопрацювання, причому головним недоліком є незадовільна якість перекладу з англійської мови, що перешкоджає повноцінному сприйняттю матеріалу та знижує значущість книги. Очевидно, під час перекладання книги використовувалися комп'ютерні програми, а редакторська обробка була недостатньою.

Помилки технічного відтворення тексту прийнято поділяти на помилки неправильного прочитання і запам'ятовування слова або групи слів, помилки неправильного перекладу на внутрішню мову та механічні помилки [12, с. 18]. У посібнику спостерігаємо всі зазначені типи помилок.

Так, навіть назва книги перекладена дослівно й неточно. Українською — «*Визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій*», тоді як в оригіналі — «*A definitive guide to verifying digital content for emergency coverage*». «*Визначний гід*» українською мовою означає «*відомий екскурсивод*». Тому цей варіант не прийнятний. «*Definitive guide*» з англійської перекладається як «*детальна інструкція*». Для назви цієї книжки можна обрати варіанти «*посібник*» або «*порадник*».

Також неточно перекладені і назви розділів. Наприклад, «*Коли повідомлення про небезпеку розвалюються*» дослівно з «*When emergency news breaks*». Вислів «*break news*» означає «*повідомляти новину*», але не «*розвалювати*». Для цього розділу можна використати заголовок «*Повідомлення про надзвичайні ситуації*», оскільки він має ознайомчий характер.

Основний текст посібника переповнений буквальним, дослівним перекладом лексем з англійської мови. «*Букваліزم* в тексті перекладу — це результат того, що перекладач не здійснив необхідну трансформацію і переклав слова занадто близько до тексту» [9, с. 19]. Наприклад, «*Якщо джерело нечесне з вами щодо інформації, яку воно надає, то ви маєте бути дуже скептичними щодо контенту*» (не джерело, а інформатор); «*Чи що-небудь турбує мій журналістський інстинкт?*» (пробуджує, викликає підозри); «*Перевірка — це критична частина процесу збору і поширення інформації*» (не критична, а важлива); «*Землетрус в Японії мав місце у 2011 році*» (відбувся); «*В сьогоднішньому мережевому світі люди також навмисно розповсюджують неправдиву інформацію та чулки як жарти з метою зібрати «лайки», привабити послідовників («фоловерів») чи спровокувати паніку*» (не послідовники, а підписники); «*Правда в тому, що високоякісні професіонали часто женуться за низькоякісною інформацією, і що технологія може точно так само збивати нас з пантелику, як і допомагати*» (професіонали не можуть бути високоякісними).

Збережені синтаксичні особливості англійської мови, неприродні для української, використання пасивного стану: «*Щоправда ця інформація має бути підтверджена іншими даними, оскільки можливі і помилки, і інформація, що свідомо вводить в оману*» (інформація — не людина й не має свідомості); «*Використовува-*

лись такі техніки як створення неправдивого вебсайту, який виглядає ідентично справжньому, і прийняття ним на себе відповідальності за вибухи, чи організація жахливого інциденту і звинувачення іншої сторони» (сайт — не особа і не може брати на себе відповідальності), «Підсумовуючи, обробка даних людиною тільки починає отримувати підтримку в гуманітарному середовищі» (не підсумовуючи, а «отже», не отримувати підтримку, а «починають досліджувати в гуманітарній сфері»). Синтаксис тексту потребує не тільки адаптації до норм української мови, але й спрощення та лаконізації.

Окрім недосконалого перекладу, мовне наповнення видання має й інші недоліки:

- граматичні помилки. Часто трапляються описки: «*Чи є докази, які дають підстави допускати, це є неправдою?*», «*Нажаль, такі «новинні події» заохочують циркуляцію неправдивої інформації, чи свідомо, чи випадково*», «*Позначити (вибрати) окремі твіти, які пов'язані з ушкодженнями*».
- пунктуаційні помилки: «*Більш технічно підковані люди можуть використовувати програмне забезпечення відео-редагування — таке як безкоштовний VLC media player або безкоштовний відео-редактор Avidemux, або платний редактор Vegas Pro — щоб розділити відео на кадри, якщо у вас є сумніви відносно його структури*».
- кальки та росіянізми: «*Кінець кінцем ми прагнемо зв'язатися з завантажувачем*» (врешті-решт), «*скористуйтеся наступними питаннями*» (такими), «*розпитати детальніше про щось, що ви вже обговорили*» (обговорили), «*момент початку закачування*» (завантаження).

Зазначимо, що освітній рівень авторів та аудиторії приблизно однаковий (професіонали для професіоналів), тому в тексті немає складних, незрозумілих, рідковживаних слів. Журналістські професіоналізми доступні для розуміння кожному, хто користується Інтернетом та соцмережами. Значних проблем з термінологією в тексті теж немає, але інколи трапляються іншомовні терміни, які варто замінити українськими відповідниками, щоб не ускладнювати текст:

- «*Для триангуляції повідомлень по джерелам, медіа і мові необхідні крос-медійні платформи верифікації*» (триангуляція — розподіл, верифікація — перевірка).
- «*Синергія технології та людини з її відчуттям цілеспрямованості та старанності в остаточному рахунку допоможе прискорити та покращити перевірку інформації*» (синергія — об'єднання, взаємодія).

Книга була написана різними людьми, тому в текстах простежується авторський стиль кожного дописувача. Оскільки книга не є збірником статей, редактору необхідно привести всі тексти до єдиного стилю подання.

У результаті аналізу посібника з'ясовано, що редактор недостатньо уваги надав його окремим структурним компонентам. Текст написаний досвідченими авторами-журналістами, однак елементи, необхідні для його перетворення на якісне видання, оформлені подекуди неналежно.

С. Антонова поділяє текст у навчальному виданні на основний, пояснювальний і додатковий [2]. Окрім основного тексту, посібник містить додатковий — відомості про кожного автора глави, подані на її початку. На нашу думку, це вдалий

прийом, тому що читач одразу дізнається про досвід автора, має змогу оцінити його фаховість, завдяки гіперпосиланням може ознайомитися з медіа, де працював автор, чи стежити за ним у Твіттері. Також ці тексти мають пізнавальну функцію, адже знайомлять аудиторію із провідними закордонними журналістами.

До складу посібника входить список рекомендованих ресурсів для верифікації. Пропонуємо додати ще перелік рекомендованих книг, онлайн-курсів і тренінгів з перевірки контенту, який також буде корисний аудиторії.

Т. Яковенко зазначає, що електронне видання має містити велику кількість ілюстративного матеріалу. При цьому зображення повинні бути просто оформлені та відповідати розмірам екрана [16, с. 202]. Аналізована книга доповнена ілюстративним матеріалом (переважно скріншоти і фотографії), який виконує пізнавальну функцію і, крім того, візуально членує текст, сприяючи його кращому засвоєнню. Проте редакторським недопрацюванням вважаємо відсутність підписів до ілюстрацій, вказівок на їхні джерела.

Посібник не містить питань, завдань, тестів для самоперевірки і не вважаємо за доцільне додавати їх, тому що видання передусім спрямоване не на точне запам'ятовування матеріалу, а на допомогу в практичній діяльності. Якщо людина натрапить на корисну для неї інформацію, вона її запам'ятає без додаткових вправ.

Апарат орієнтування аналізованого посібника має багато недоліків. За правилами, передмова навчального видання має містити відомості про значущість теми видання, його призначення та можливості використання, особливості змісту і форми твору; висвітлювати відмінність твору від інших творів на цю чи подібну теми (головне); інформувати про принципи побудови та добір матеріалу, невисвітлені теми та проблеми. Передмова посібника складається з кількох цитат впливових у журналістиці осіб. Необхідні відомості подано дуже фрагментарно. Вважаємо, що, крім цитат, редактор має написати повноцінну передмову до посібника. Також серед його завдань — підготовка післямови, якої взагалі немає у виданні.

Недосконалою є і рубрикація видання. Під час її побудови не дотримано класичних правил: єдиний принцип поділу, співмірність, взаємовиключення, неперервність поділу. Оскільки до написання посібника долучилося багато авторів, деякі глави містять повторювану інформацію, вони розміщені не в логічному порядку. На окрему увагу заслуговують заголовки рубрик. Через недосконалий переклад читачам важко зрозуміти, про що йдеться і знайти потрібну інформацію.

Апарат книги також потребує значного вдосконалення. В аналізованому виданні на окремій сторінці подана анотація, зазначено ініціаторів створення посібника та його редакторів, партнерів і спонсорів, а також відповідальних осіб за видання його української версії. Вихідні відомості не оформлені згідно з ДСТУ 7157:2010 та не містять багатьох важливих елементів.

Електронні видання послуговуються принципами та видами html-верстки. Можна говорити про існування трьох видів html-верстки: фіксована, резинова та гібридна. Іноді виділяють четвертий вид — еластична верстка (відносна величина елементів щодо розмірів шрифту). В аналізованому посібнику використовується гібридна форма html-верстки, що є найзручнішою для цього типу видань. Вона

містить як фіксовані, так і відносні розміри елементів сторінки. До графічного оформлення видання немає значних зауважень. Хоча на сайті використані темні кольори, але вони не створюють ефект пригнічення, а навпаки налаштовують на роботу, не є занадто яскравими. Оформлення ресурсу має оптимальний контраст, фон не є занадто яскравим і не втомлює очі під час читання, інформація про автора глави графічно виділена світло-синім фоном, немає зайвих графічних елементів. Гіперпосилання в тексті виділені кольором, в підзаголовки — напівгрубим накресленням, курсив чи розрядка не використовуються. Фахівці з верстки радять для найбільшого комфорту обирати класичні шрифти, перевірені часом [7, с. 8]. Шрифт Helvetica чітко відповідає цьому правилу. Він зручний, не має засічок, але кегль 10,5 — замалий для зручності читання. На нашу думку, варто збільшити кегль і відповідно міжрядковий інтервал. Сторінка має достатньо вільного простору, текст поділений на візуальні блоки для легшого засвоєння.

З навігаційних елементів сайт містить верхнє загальне меню, поле для пошуку, внутрішні навігаційні елементи на кожній сторінці («назад» і «до наступного розділу»), а також зміст посібника, який відображається на кожній сторінці. Вважаємо ці елементи зручними й доцільними, органічного вбудованими в дизайн сторінки, окрім змісту, який викликає багато зауважень. Його варто розмістити вище на сторінці або змінити форматування, оскільки нижню частину важко читати. Крім того, редактор може порадити виділяти в змісті кольором назву розділу й пункту, на сторінці якого користувач зараз перебуває. Доцільно також додати назви до кейсів, адже самого слова «кейс» замало.

Висновки. Аналіз видання «Визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій» дав змогу виявити особливості електронних посібників з журналістики та подати практичні настанови щодо їхнього удосконалення.

1. Редактор електронного посібника з медіа має чітко розуміти особливості аудиторії видання та адаптувати зміст і форму книги до її потреб. Він стежить за дотриманням вимог до гіпертексту, ретельно перевіряючи гіперпосилання, за точністю, достовірністю та актуальністю матеріалу, наявністю корисних прикладів, оформленням ілюстративного матеріалу.

2. Редагування мовного наповнення електронного посібника з журналістики має бути дуже ретельне, особливо якщо йдеться про перекладне видання. Важливо якісно перекласти, виключивши наявність у тексті граматичних помилок, кальок, неточного слововживання, засилля іншомовних лексем. Автори-журналісти можуть написати текст високого рівня для електронного посібника, однак це не означає, що його можна не редагувати.

3. Редактор повинен особливу увагу звертати на формування правильної структури видання, оформлення апарату, рубрикації. Верстка та дизайн електронного посібника з журналістики мають відповідати принципам легкості та зручності читання, навігації, раціональності розміщення елементів на сторінці, читання книги на різних гаджетах, що пов'язано з особливостями використання книги аудиторією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев О. М. Оцінювання якості електронних навчальних видань / О. М. Алексеев, Г. В. Алексеева // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. — 2011. — № 43. — С. 70–73. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trkov_2011_43_21 (дата звернення: 27.04.16).
2. Антонова С. Г. Редакторская подготовка изданий : учеб. / С. Г. Антонова, В. И. Васильев, И. А. Жарков и др. ; под общ. ред. С. Г. Антоновой. — М. : МГУП, 2002. — 468 с. — Режим доступа : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook082/01/index.html?part-008.htm> (дата обращения: 27.04.16).
3. Бугайчук К. Л. Електронний підручник: поняття, структура, вимоги / К. Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2011. — № 2 (22). — Режим доступу : <http://www.journal.iitta.gov.ua> (дата звернення: 27.04.16).
4. Воронка Г. В. Гіпертекст як елемент мультимедійного довідкового видання / Г. В. Воронка // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія: Соціальні комунікації. — 2015. — № 2. — С. 26–33. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzck_2015_2_5 (дата звернення: 27.04.16).
5. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. — Чинний від 1996-01-01. — К. : Держспоживстандарт України, 2005. — 34 с.
6. ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. — Чинний від 2010-07-01. — К. : Держспоживстандарт України, 2010. — 14 с.
7. Дубина Н. Восемнадцать правил классической типографики / Н. Дубина // Компьютерт. — 2011. — № 7. — С. 8–11.
8. Жарков И. А. Технология редакционно-издательского дела : конспект лекций / И. А. Жарков. — М. : МГУП, 2002. — 138 с.
9. Латышев Л. К. Технология перевода : учеб. пособие для студ. лингв. вузов и фак. — 4-е изд., стер. / Л. К. Латышев. — М. : Издательский центр «Академия», 2008. — 320 с.
10. Литвин А. В. Електронні навчальні посібники і підручники для ПТНЗ / А. В. Литвин // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. — Київ ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. — Вип. 23. — С. 284–290.
11. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста : учеб. — 3-е изд., перераб. и доп. / А. Э. Мильчин. — М. : Логос, 2005. — 524 с.
12. Накорякова К. М. Литературное редактирование : учеб. пособие / К. М. Накорякова. — М. : Издательство ИКАР, 2004. — 432 с.
13. Сергиенко П. И. Лингвокогнитивные особенности электронного гипертекста : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Полина Игоревна Сергиенко. — М., 2009. — 23 с.
14. Сізова К. Л. Особливості роботи редактора над навчальними виданнями / К. Л. Сізова, Н. М. Алексеєнко // Наук. зап. Ін-ту журналістики. — 2006. — Т. 25. — С. 175–178.
15. Фіялка С. Б. Принципи організації електронних навчальних видань із культурознавства / С. Б. Фіялка // Ін-т журналістики. — 2008. — Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2348> (дата звернення: 27.04.16).

16. Яковенко Т. В. Обзор требований к созданию электронных учебников / Т. В. Яковенко, И. В. Пустовалов // Проблемы инженерно-педагогической освіти. — 2007. — № 18–19. — С. 201–209. — Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2007_18-19_25 (дата звернення: 27.04.16).

REFERENCES

1. Aleksieiev, O. M. & Aleksieieva, H. V. (2011). Otsiniuvannia yakosti elektronnykh navchalnykh vydan. Teoretychni pytannia kultury, osvity ta vykhovannia, 43, 70–73. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpkov_2011_43_21 (in Ukrainian).
2. Antonova, S. G., Vasil'ev, V. I. & Zharkov I. A. et al. (2002). Redaktorskaja podgotovka izdaniy. Moscow: MGUP. Retrieved from <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook082/01/index.html?part-008.html> (in Russian).
3. Buhaichuk, K. L. (2011). Elektronnyi pidruchnyk: poniattia, struktura, vymohy. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, 2 (22). Retrieved from <http://www.journal.iitta.gov.ua> (in Ukrainian).
4. Voronka, H. V. (2015). Hipertekst yak element multymediinoho dovidkovoho vydannia. Naukovi zapysky [Ukrainskoi akademii drukarstva]. Seriya : Sotsialni komunikatsii, 2, 26–33. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzck_2015_2_5 (in Ukrainian).
5. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia (1996). DSTU 3017-95 from 1st December 1996. Kiev: Derzhspozhyvstandart Ukrainy (in Ukrainian).
6. Vydannia elektronni. Osnovni vydy ta vykhidni vidomosti (2010). DSTU 7157:2010 from 7th July 2010. Kiev: Derzhspozhyvstandart Ukrainy (in Ukrainian).
7. Dubina, N. (2011). Vosemnadcat' pravil klassicheskoy tipografiki. Komp'juart, 7, 8–11 (in Russian).
8. Zharkov, I. A. (2002). Tehnologija redakcionno-izdatel'skogo dela. Moscow: MGUP (in Russian).
9. Latyshev, L. K. (2008). Tehnologija perevoda. Moscow: Izdatel'skij centr «Akademija» (in Russian).
10. Lytvyn, A. V. (2010). Elektronni navchalni posibnyky i pidruchnyky dlia PTNZ. Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy, 23, 284–290 (in Ukrainian).
11. Mil'chin, A. Je. (2005). Metodika redaktirovaniya teksta. Moscow: Logos (in Russian).
12. Nakorjakova, K. M. (2004). Literaturnoe redaktirovanie. Moscow: Izdatel'stvo IKAR (in Russian).
13. Sergienko, P. I. (2009). Lingvokognitivnye osobennosti jelektronnogo giperteksta. Extended abstract of candidate's thesis. Moscow (in Russian).
14. Sizova, K. L. & Alekseienko, N. M. (2006). Osoblyvosti roboty redaktora nad navchalnymy vydanniamy. Nauk. zap. In-tu zhurnalistyky, 25, 175–178 (in Ukrainian).
15. Fiialka, S. B. (2008). Pryntsypy orhanizatsii elektronnykh navchalnykh vydan iz kulturoznavstva. In-t zhurnalistyky. Retrieved from <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2348> (in Ukrainian).
16. Jakovenko, T. V. & Pustovalov, I. V. (2007). Obzor trebovanij k sozdaniju jelektronnykh uchebnikov. Problemy inzhenerno-pedagogichnoi osvity, 18–19, 201–209. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2007_18-19_25 (in Russian).

EDITING FEATURES OF ELECTRONIC TEXTBOOK ON JOURNALISM FOR HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

N. M. Fihol, A. V. Diedushkina

*National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute",
1/37, Yanhel St., Kyiv, 03056, Ukraine*

The need for a thorough editorial preparation of electronic educational publications for future journalists is described in the article, as such publications, first, get to the prepared educated audience, and secondly, they have an educational goal, which is offset by poor quality of trainings. Electronic textbooks on journalism as educational books win readers' attention by the numerous benefits of non-printed books, but they require careful scientific study considering numerous flaws both in content and in design.

Keywords: *electronic textbook, hypertext, multimedia, layout, editing.*

Стаття надійшла до редакції 09.08.2016.

Received 09.08.2016.